

באמצעות פרקליטות מחוז תל-אביב (מיסוי וכלכלה)
 רחוב מנחם בגין 154, תל אביב 6492107
 טל': 073-3924600, פקס': 03-5163093

המאשימה;

- נ ג ד -

1. בנימין נתניהו

באמצעות עוה"ד עמית חדד, ישראל וולנרמן ונועה מילשטיין
 מרח' ויצמן 2 (בית אמות), תל אביב
 טל': 03-5333313; פקס': 03-5333314

2. שאול אלוביץ'**3. איריס אלוביץ'**

באמצעות עוה"ד ז'ק חן, שי אילון, נעה פירר,
 יהל דאר ושניר כלימי
 מרח' ויצמן 2, תל אביב
 טל': 03-6932077; פקס' 03-9632082

4. ארנון מוזס

באמצעות עוה"ד שרון קליינמן ואח'
 רח' תובל 40, רמת גן 5252247
 טל': 03-6120011; פקס' 03-6121100

הנאשמים;**בקשה לפי סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי**

בית המשפט הנכבד מתבקש לעשות שימוש בסמכותו הקבועה בסעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 ולהורות למאשימה להמציא להגנה ולהגיש לתיק בית המשפט את **חוות דעתו של היועץ המשפטי לשעבר, מר מני מוזס, מיום 5.9.2006, במסגרתה הוא החליט שאין מקום לפתוח בחקירה פלילית נגד שרת התקשורת לשעבר, הגב' דליה איציק.**

כפי שנראה להלן, בעקבות תלונה שהוגשה בעניין, נבחנה הטענה כי הגב' איציק בכהונתה כשרת התקשורת **קידמה הליך רגולטורי שהיטיב אוד עם מר חיים סבן (היה באותה עת בעליה של קבוצת בזק)**, כאשר לא הייתה מחלוקת שזמן קצר קודם לכן מר חיים סבן תרם סך של **למעלה מחצי מיליון** ₪ (כ- 120 אלף דולר כפי שווים אז) לקמפיין הבחירות שנוהל על ידי הגב' דליה איציק.

החלטת היועץ המשפטי לממשלה, כפי שעולה מפרסומים, הייתה **שאין לפתוח בכלל בחקירה פלילית** בעניינה של הגב' איציק, משום שההליך הרגולטורי הרלוונטי גובש והיה על דעת גורמי המקצוע במשרד המשפטים ובמשרד התקשורת.

כפי שנראה להלן, יש בחוות דעת זו כדי לבסס את טענתו של ראש הממשלה לאכיפה בררנית, הן בחקירתו הפלילית – ובטח בהעמדתו לדין פלילי – **על יסוד טענה לקיומו של ניגוד עניינים שגיבש עבירה של מרמה והפרת אמונים באישום הראשון** (וזאת בין היתר בניגוד **לנורמות קיימות נוהגות**, שאף נתמכו בחוות דעת של היועץ המשפטי

א. פתח דבר

1. במסגרת האישום הראשון טוענת המאשימה כי ראש הממשלה ביצע עבירה של מרמה והפרת אמונים לפי סעיף 284 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 בשל מעורבותו בהליכים רגולטוריים הקשורים בבני הזוג אלוביץ', הגם שהוא היה מצוי, כך הטענה, בניגוד עניינים.
2. ביום 19.1.2021 הגיש ראש הממשלה את תשובתו לאישום. כפי שפורט במסגרת התשובה וכפי שמוכח במשפטו, ראש הממשלה לא פעל בניגוד עניינים במקרים המיוחדים לו.
3. ביום 30.11.2020 הגיש ראש הממשלה את טענותיו המקדמיות בהן העלה בין היתר, טענה **לאכיפה בררנית** פסולה ומובהקת החוסה תחת דוקטרינת ההגנה מן הצדק.
4. טענתו של ראש הממשלה היא כי המאשימה פעלה באופן בררני ופסולעת החליטה להעמידו לדין, שכן קיימים מקרים נוספים אחרים – אינהרנטיים לאירועים המתוארים בכתב האישום – שחלק מהמעורבים בהם אפילו לא נחקרו, באופן המפלה לרעה את ראש הממשלה ואת יתר הנאשמים בהליך זה (עליהם פורט בהרחבה במסגרת התשובה לאישום והטענות המקדמיות).
5. טענתו של ראש הממשלה לאכיפה בררנית היא רחבה וחולשת על אירועים שונים בכתב האישום, ומציגה שורה של פגמים בהעמדתו לדין. כך, המאשימה פעלה באופן בררני ופסול ולא הגישה כתבי אישום כנגד תאגידי התקשורת בזק, ידיעות אחרונות ו-וואלה, כנגד אילן ישועה ששימש כעד תביעה בהליך דנא (במסגרת תיק 4000) וכנגד חברי כנסת אשר תמכו בהצעת חוק ישראל היום אשר קיבלו סיקור אוהד בהיקף משמעותי (במסגרת תיק 2000).
6. בבקשה זו נבקש להצביע על מקרה מובהק נוסף המעיד על אכיפה בררנית פסולה בעניינו של ראש הממשלה – **החלטה שלא לפתוח בחקירה פלילית נגד יו"ר הכנסת דאז הגב' איציק בשל קשריה עם איש העסקים חיים סבן.**
7. על מנת לאפשר לראש הממשלה לבסס את הטענה האמורה, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למאשימה למסור את חוות הדעת של היועץ המשפטי לשעבר, מר מני מזוז, מיום 5.9.2006 (להלן: **חוות הדעת**) במסגרתה הוחלט שאין לפתוח בחקירה פלילית נגד הגב' דליה איציק בעקבות חשד למרמה והפרת אמונים בנוגע לקשריה עם חיים סבן.
8. חוות הדעת היא ראיה מובהקת בעלת פוטנציאל לסייע בביסוס הטענה של אכיפה בררנית ביחס לאירועי ניגוד העניינים הנטענים בכתב האישום, ובפרט לאירועים המתוארים במסגרת האישום הראשון.
9. יש בראיה זו לא רק כדי להוכיח את קיומה של אכיפה בררנית אלא גם את הנורמות הנוהגות והקיימות בכל הנוגע להיבטי ניגוד עניינים.
10. מדובר בראיה נחוצה על מנת להצביע על הדמיון בין שני מקרים בהם נבחרו ציבור – בכובעם כשרי תקשורת – פעלו בהתאם לעמדות גורמי המקצוע, וחרף האמור התקבלה החלטה שונה בדבר חקירתם והעמדתם לדין.
11. חוות הדעת, שבעקבותיה אף לא נפתחה חקירה פלילית כנגד הגב' דליה איציק, היא גם הוכחה מובהקת להחלטתה השגויה של המאשימה להעמיד לדין את ראש הממשלה בגין המעשים המיוחדים לו בכתב האישום, בכל הנוגע לסעיפי ניגוד העניינים והאירועים המתוארים בצידם.

ב. התלונה שהגישה עמותת אומ"ץ לפתיחה בחקירה נגד יו"ר הכנסת לשעבר, הגב' דליה איציק

12. ביום 27.8.2006 פנתה עמותת אומ"ץ ליועץ המשפטי לשעבר, מני מזוז, בבקשה לפתוח בחקירה פלילית נגד הגב' דליה איציק, שכיחנה באותה תקופה כיו"ר הכנסת.
13. פניית עמותת אומ"ץ הייתה על רקע החשד שהגב' איציק קיבלה שוחד וטובות הנאה מאיש העסקים חיים סבן.
14. על פי הנטען בתלונה "בעת שאיציק שימשה כיו"ר מטה הבחירות של פרס בפריימריס למפלגת העבודה, היא קיבלה תרומה בסך 120 אלף דולר מאיש העסקים חיים סבן, שהוא כיום מבעלי השליטה בחברת 'בזק'".
העתק הכתבות אודות פניית עמותת אומ"ץ מצ"ב כנספח 1;
15. בפניית עמותת אומ"ץ ליועץ המשפטי לממשלה, נטען כי אחרי הבחירות בשנת 2005 שימשה הגב' איציק כשרת התקשורת, והעניקה לאיש העסקים חיים סבן הטבה בדמות קידום שינוי רגולטורי ומתן היתר למר חיים סבן שלא למכור את רוב אחזקותיו בחברת "קשת" כתנאי לרכישת חלק מהבעלות בבזק, המחזיקה במחצית ממניות חברת "יס".
16. ביום 5.9.2006 פורסם בכלי התקשורת שהיועץ המשפטי לשעבר מזוז החליט שאין מקום לפתיחה בחקירה פלילית נגד הגב' איציק.
17. תגובתו של העוזר הראשי ליועץ המשפטי לממשלה, עו"ד רוז נזרי, במכתב ששלח לעמותת אומ"ץ, כפי שפורסמה באתרי התקשורת השונים היתה כך:

"ההחלטה לאפשר לקבוצת סבן להמשיך ולהחזיק באמצעי השליטה בחברת קשת, בעלת הזיכיון לשידורים בערוץ השני בשיעור של 24% לתקופה של שלוש שנים, בד בבד עם שליטתה בחברת בזק השולטת בחברת יס, בעלת הרישיון לשידורי לוויין, התגבשה בשיתוף הדרגים המקצועיים במשרד התקשורת, והיתה על דעתה המקצועית של האחראית על הטיפול בנושאים אלו במשרד המשפטים".

- העתק תגובתו של עו"ד רוז נזרי כפי שפורסמה בכלי התקשורת מצ"ב כנספח 2;
18. הנה, לפי תגובתו של משרד היועץ המשפטי לממשלה, ההחלטה שלא לפתוח בחקירה פלילית נגד הגב' איציק, הגם שלא הייתה מחלוקת עובדתית באשר לעצם קיומה של התרומה והיקפה הכספי ואף סמיכות הזמנים שבין מועד התרומה למועד ההחלטה, נבעה מכך שההחלטה לאפשר לקבוצת סבן להחזיק ב-24% ממניות קשת במקביל לשליטה בחברת בזק, התגבשה בשיתוף הדרגים המקצועיים במשרד התקשורת והייתה על דעת הגורמים הרלוונטיים לכך במשרד המשפטים.
19. הרלוונטיות של חוות הדעת של היועץ המשפטי לשעבר, לענייננו, היא ברורה. אף בענייננו, בכל הנוגע להחלטותיו של ראש הממשלה במשרד התקשורת ביחס לבזק וקשריו עם שאול אלוביץ', קיימת חוות דעת של משרד המשפטים שנשלחה למבקר המדינה ביום 5.3.2017, שקבעה במפורש כי כל ההחלטות של ראש הממשלה בעניין בזק התקבלו על דעת גורמי המקצוע. נפנה, כדוגמה, לפסקה 15:

"ההחלטות הנוגעות לבזק שהתקבלו על ידי ראש הממשלה ושר התקשורת לא היו כרוכות בהפעלת שיקול דעת חריג לגבי בזק, וההחלטה התמצתה באימוץ עמדת הדרג המקצועי ללא דיון".

עותק חוות הדעת שנשלחה למבקר המדינה ביום 5.3.2015. הוגשה וסומנה נ/2338 ולמען הנוחות היא מצורפת לבקשתנו זו כנספח 3;

20. כבר הוכח במשפט, שבזמן אמת נערכה בדיקה של משרד המשפטים, בשיתוף עם משרד התקשורת, שקבעה במפורש שהחלטות שהתקבלו במשרד התקשורת בתקופת כהונתו של ראש הממשלה כשר התקשורת בענייני בזק, היו למעשה אימוץ של עמדותיהם של גורמי המקצוע, וכי לא דובר בהחלטות שנויות במחלוקת.

21. כשאלו הם פני הדברים, ברור כי ישנה הבחנה פסולה בין עניינה של הגב' איציק – שאפילו לא נבדק משום שהחלטה התקבלה על דעת גורמי המקצוע; לבין עניינה של ראש הממשלה – שבגין אירועים דומים, נחקר ואף הועמד לדין.

22. בנסיבות אלה, יש בחוות הדעת של היועץ המשפטי לשעבר כדי להקים תשתית ראייתית ראשונית לביסוס הבקשה האמורה, לצורך ביסוס טענת ראש הממשלה לאכיפה בררנית, טענה מרכזית העוברת כחוט השני בין האירועים השונים המתוארים בכתב האישום.

ג. המסגרת הנורמטיבית לאכיפה בררנית

23. כפי שפורט בהרחבה במסגרת הטענות המקדמיות שהגיש ראש הממשלה (פרק ב.8 לטענות המקדמיות), דוקטרינת ההגנה מן הצדק חולשת גם על מקרים של אכיפה בררנית, גם במקרים בהם ניתן להוכיח הפליה פסולה (ע"פ 7621/14 גוטסדינר נ' מדינת ישראל (נבו, 1.3.2017)).

24. הפסיקה הכירה בשני סוגים של אכיפה בררנית פסולה. הראשון הוא החלטה להעמיד לדין רק חלק מהמעורבים בפרשה; השני הוא החלטה להעמיד לדין כאשר בפרשות אחרות, שעניינן דומה לא הוגש כתב אישום (ע"פ 6328/12 מדינת ישראל נ' פרץ (נבו, 10.9.2013), בפסקה 23).

25. כך, טענת אכיפה בררנית הוכרה כטענה החולשת על מקרים בהם קיימת הפליה – יחס שונה – בין נאשמים שאין בניהם כל שוני רלוונטי. נפנה בהקשר זה, למשל, לרע"פ 3823/19 פלוני נ' המחלקה לחקירות שוטרים (נבו, 2.10.2019):

”אכיפה בררנית מתרחשת כאשר במקרים דומים וללא טעם טוב להבחנה, הדין נאכף נגד אחד אך אינו נאכף נגד אחר. כלומר, יש להוכיח הפליה – יחס שונה לנאשמים שאין ביניהם הבחנה רלוונטית. אכן, שיקול דעת רשויות התביעה האם להעמיד לדין צריך להיות מופעל באופן שוויוני” (שם, בפסקה 10).

26. באמצעות חוות הדעת של היועץ המשפטי לשעבר נוכל להראות כיצד הרשות פועלת באופן שונה בין מקרים דומים, שלא נאמר זהים, בהיעדר טעם רלוונטי להבחנה.

27. הגם שעל התביעה כרשות מינהלית מוטלת החובה לקבל החלטות שוויוניות – נראה כי לא כך פעלה במקרה של ראש הממשלה, זאת בהשוואה למקרים דומים אחרים (שחלק ניכר מתוכם פורט במסגרת התשובה לאישום), לרבות המקרה המיוחד של הגב' דליה איציק, שנסיבותיו פורטו לעיל.

ד. נטל ההוכחה לצורך קבלת צו למסירת מסמכים

28. בפסיקה נקבע כי הרף הראייתי המוטל על המבקש צו למסירת מסמכים לפי סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי הוא נמוך מזה הנדרש להוכחת טענת האכיפה הבררנית עצמה. נפנה בהקשר זה לבג"ץ נוה נ' מדינת ישראל - פרקליטות מחוז מרכז (פלילי) (נבו, 9.12.2019):

”הנטל להנחת תשתית ראייתית ראשונית לביסוס הדרישה לגילוי מידע ומסמכים

בנוגע למדיניות האכיפה מוטל על הנאשם. בכגון דא, לא די בעצם העלאת טענה לאכיפה בררנית על מנת להורות לתביעה למסור מידע מכוח סעיף 108 לחסד"פ. טיבו של הנטל הראשוני המוטל על הנאשם ייבחן בכל מקרה לפי נסיבותיו, אך מובהר כי הרף לצורך קבלת מידע ומסמכים נמוך מהרף שנדרש לצורך סתירת חזקת התקינות ולהוכחת האכיפה הבררנית עצמה" (שם, פסקה 32).

29. בהקשר זה נציין את קביעתו של בית המשפט העליון כי בקשה לפי סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי היא המסגרת הראויה לקבלת מסמכים הדרושים להוכחת טענת אכיפה בררנית או "כשל אחר של רשויות האכיפה שבעטיו ניתן להעלות 'הגנה מן הצדק'" (בש"פ 1965/21 בנימין נתניהו נ' מדינת ישראל (נבו, 11.4.2021), בפסקה 40).

30. בעע"מ 2398/08 מדינת ישראל – משרד המשפטים נ' סגל סד(3) 666 (2011) נקבע כי גישת נאשמים להחלטות שיפוטיות ביחס להעמדה לדין היא נחוצה הן כדי להפעיל מנגנוני בקרה ביחס להחלטת התביעה להעמיד לדין, הן כדי לקיים את דרישת השקיפות, והן כדי לאפשר לנאשם לבסס טענתו לאכיפה בררנית:

"מדובר בטענה בדבר אכיפה בררנית, הבאה תחת המטריה של הגנה מן הצדק. כידוע, הביקורת השיפוטית על החלטות של התביעה הכללית בעניין העמדה לדין, ובמיוחד אי העמדה לדין, מצומצמת ביותר (למשל, בג"ץ 5675/04 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נט(1) 199 (2004) ורבים אחרים). משהיקף הביקורת מצומצם הוא, קיים צידוק להפעיל מנגנוני בקרה אחרים לגבי החלטות בדבר העמדה לדין, וביתר שאת כאשר לאי העמדה לדין. הדבר נדרש לא רק על מנת לקיים את דרישת השקיפות, אלא בעיקר כדי לתמרץ את רשויות התביעה לקבל החלטות מושכלות, שוויוניות ונטולות משוא פנים. מנקודת מבט זו בהחלט ראוי לאפשר לנאשם לעיין בהחלטות רלוונטיות של התביעה הכללית. כמו כן, אם לא תינתן לנאשם גישה להחלטות, ספק אם יוכל הוא לבסס טענה בדבר אכיפה בררנית" (שם, בפסקה 2 לפסק דינו של השופט גרוניס).

31. לפיכך, הנטל המוטל על ראש הממשלה בהקשר זה הוא נטל נמוך ביחס לביסוס הטענה לאכיפה בררנית לגופה, שכן עסקינן בבקשה לקבלת מסמך שיש בו כדי לסייע לראש הממשלה לבסס את הטענה לגופה, היא מועד הדיון בטענה לגופו של עניין אשר יהא.

32. חשוב לציין, כי אין בקבלת הבקשה כדי להטיל נטל כלשהו על המאשימה. מדובר במסמך אחד, ידוע ומוגדר, המצוי בידי המאשימה, וניתן למוסרו ללא כל קושי.

ה. סוף דבר

33. אשר על כן, בית המשפט הנכבד מתבקש ליתן צו להמצאת מסמכים לפי סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי, כמפורט ברישא.

נופר שטר, עו"ד

נועה מילשטיין, עו"ד

ישראל וולנרמן, עו"ד

עמית חדד, עו"ד

ב"כ ראש הממשלה

תוכן עניינים

מס'	שם הנספח	עמ'
1	הכתבות אודות פניית עמותת אומ"ץ	8
2	תגובתו של עו"ד רז נזרי כפי שפורסמה בכלי התקשורת	17
3	חוות הדעת שנשלחה למבקר המדינה ביום 5.3.2015	20

נספח 1

הכתבות אודות פניית עמותת אומ"ץ

עמ' 8

משפט

מבקר המדינה בודק חשדות כי יו"ר הכנסת דליה איציק העניקה הטבות בשווי מיליונים לאיל ההון חיים סבן

על פי החשד, ההטבות ניתנו בעת שכיחנה איציק כשרת התקשורת, כתמורה לתרומה של סבן בסך 120 אלף דולר לקמפיין של שמעון פרס; "הוראת שעה" שתוקנה ביוזמת איציק איפשרה לסבן להחזיק במניות קשת בניגוד לחוק הבזק

[איילת פישביין](#)

25 באוגוסט 2006

מבקר המדינה, השופט (בדימוס) מיכה לינדנשטראוס, חוקר חשד שיו"ר הכנסת, ח"כ דליה איציק, בתפקידה כשרת תקשורת, סייעה במתן הטבה בשווי מיליונים, לאיל ההון חיים סבן.

ההטבה החשודה היא "הוראת שעה" שתוקנה ביוזמת דליה איציק בהיותה שרת תקשורת, ומטרתה היתה לאפשר לסבן - לאחר זכייתו במכרז בזק - להוסיף להחזיק ב-24% ממניות קשת שהיו ברשותו, בניגוד לחוק הבזק.

ח"כ דליה איציק, הידועה כמקורבתו ואשת סודו של פרס, עמדה בראש מטה הפריימריז שלו לראשות מפלגת העבודה. לקראת הפריימריז, קיבל פרס תרומות החשודות כאסורות בסכום של 320 אלף דולר משלושה אילי הון: דניאל אברהמס, ברוס רפפורט וחיים סבן. בעקבות זאת פתח מבקר המדינה בחקירה.

מבין שלוש התרומות, תרומתו של סבן בסך 120 אלף דולר, הוגדרה על ידי אנשי משרד המבקר כ"בעייתית ביותר", מפני שבזמן קבלת התרומה, סבן כבר החל לגלות אינטרסים עסקיים בישראל, והשקיע כספים ברכישת מניות חברת קשת, אחת מזכייניות ערוץ 2, כאשר

מצד שני, ניהלה מפלגת העבודה מגעים להצטרפותה לקואליציה ולעמדות השפעה כלכליות.

החשד: שוחד

במאי 2005 לאחר שפורסמה פרשת התרומות האסורות לשמעון פרס, מיהרה דליה איציק להתנער מכל קשר לפרשה. "לא ידעתי על תרומה שקיבל פרס מחיים סבן", אמרה [TheMarker, ב-15 בינואר 2006]. זאת למרות שעמדה בראש מטה הפריימריז של פרס ולמרות שמעולם לא הסתירה את הקירבה ביניהם. בעבר אף הצטרפה איציק לפרס בנסיעותיו לחו"ל ובאחת הפעמים אפילו ננזפה, יחד אתו, על ידי ועדת האתיקה של הכנסת על שנהנתה מנסיעה ללינווה לחתונתו של אהרון פרנקל, ידידו העשיר של פרס.

מי שלא השתכנע מהכחשות ה"לא ידעתי" של איציק היתה עו"ד סמדר בן-נתן, היועצת המשפטית של איגוד הבמאים ואיגוד התסריטאים. עם היוודע דבר התרומה/מתנה של סבן לפרס, שיגרה בן-נתן מכתבי תלונה למבקר המדינה וליועץ המשפטי לממשלה וכן ביקשה לשקול את אי מנויה של דליה איציק ליו"ר הכנסת בגין התרומה לסבן.

בן-נתן טענה כי סביר להניח, שאיציק ידעה על תרומתו של סבן מתוקף היותה כראש מטה הפריימריז, ולפיכך, ההטבה שנתנה לסבן כחצי שנה מאוחר יותר, כאשר כיהנה כשרת תקשורת, "מבססת חשד ממשי למתן שוחד לכאורה על ידי בעל השליטה בבזק לשרת התקשורת כאשר התמורה מתגלה לאחר מכן".

דליה איציק שינתה את החוק לטובת סבן

בראשית 2005, העבודה הצטרפה לקואליציה, ודליה איציק התמנתה לשרת תקשורת. באותו זמן, סבן - שכבר החזיק ברשותו 27.8 אחוז ממניות קשת בערוץ 2, ואף החל להיות מעורב בניהולה, בין היתר

באמצעות מינוי אחיו אריה ואלון שליו לדירקטורים בחברה - התמודד עם קבוצת משקיעים, אייפקס-סבן-ארקין, על המכח לרכישת בזק.

באמצע אותה שנה, זכתה הקבוצה במכח, אבל השלמת התהליך היתה מותנית בקבלת אישור משרת התקשורת דאז, דליה איציק, שנתנה את האישור בקלות וללא תנאי. זאת, למרות שלפי חוק הבזק, שהיה בתוקפו בשעת מתן האישור, אסור היה לסבן לאחר הזכייה במכח להמשיך להחזיק בכמות כה גדולה של מניות קשת, והיה עליו לצמצם את אחזקותיו לחמישה אחוזים בלבד. סבן לא רצה להיפרד מהמניות ובמספר כלי תקשורת נמסר כבר אז ששרת התקשורת הבטיחה לו כי תלך לקראתו בעניין זה.

לאחר שהושלמה מכירת בזק לקבוצת סבן באמצע 2005, איציק בתוקף היותה הממונה על ביצוע חוק הבזק, היתה צריכה לפעול לאכיפת החוק על סבן ולדאוג שייפטר מרוב אחזקותיו בקשת עד לחמישה אחוזים. אך איציק, במקום לאכוף את החוק על סבן, החלה לפעול לשינוי החוק לטובתו.

מקור בכיר במשרד המשפטים אומר, כי היועצים המשפטיים של משרד התקשורת יחד עם יועציו המשפטיים של סבן, נפגשו והעלו רעיונות איך לאפשר לסבן להמשיך ולהחזיק במניות קשת שברשותו.

לבסוף, ההצעה שהתגבשה היתה לשנות את חוק הבזק בנימוק שקיימת סתירה בינו לבין חוק הרשות השנייה. המקור הבכיר במשרד המשפטים הדגיש, כי ליועצים המשפטיים היה ברור שמדובר במהלך שבא לפתור את בעייתו האישית של סבן, ללא קשר ליתר משתתפי מכח בזק, וכי ההצעה לשינוי החוק בשל סתירה בין שני החוקים, באה להיטיב עם חיים סבן באופן אישי ולא עם הקבוצה שזכתה במכח.

הסוגיה הובאה לפיתחה של המשנה ליועץ המשפטי של הממשלה, דוידה לחמן-מסר, שהתנגדה לשינוי החוק והציעה פשרה - לתקן "הוראת שעה" שתינתן על ידי שרת התקשורת דליה איציק, ותאפשר לחיים סבן להחזיק ב-24% ממניות קשת שבידיו למשך שלוש שנים,

כאשר בזמן הזה ייבחנו מחדש שני החוקים: חוק הבזק וחוק הרשות השנייה ויימצא פתרון ליישוב הסתירה ביניהם.

ב-31 באוקטובר 2005, הוצגה הפשרה לפני ועדת הכלכלה של הכנסת, שאישרה אותו חרף מחאותיו של ח"כ דוד טל (שס). טל ביקש מלחמן-מסר הסבר "למה אנו קופצים מ-5% ל-24%?". לחמן-מסר השיבה לו כי הכלל של 24% נעשה "על-בסיס תפיסה של עיתון".

טל כעס על ההסבר וטען כי הוא בא לחפות על כוונה להטות את החוק לטובת סבן: "כמעט כל דבר שמתבצע פה בוועדת הכלכלה, את שותפה לחלק גדול מהדברים, ופעם אחר פעם אני רואה שאנו דואגים לאופק העסקי של המשקיעים. אני לא אומר שצריך לזלזל בהם. אני רואה את המשקיעים בחיוב, יש לזה תמורות, תפוקות, יש לזה השפעה על המשק הישראלי, אך אני לא חושב שאנו צריכים לתת ביטחון לכל משקיע כאן רק בגלל שהוא בא להשקיע כאן. כמעט כל המשאבים של מדינת ישראל ששייכים לכולנו, אנו נותנים אותם בניזיד עדשים לבעלי הון ואנו שומרים שהם חס וחלילה לא יפסידו".

"התיקון אושר לבקשת דליה איציק"

למרות המחאות, אישרה ועדת הכלכלה את הוראת השעה, אבל כדי להדגיש את תפקידה של דליה איציק בעניין, יצאה מטעם ועדת הכלכלה הודעה, שחשפה עובדה זאת בגלוי. וזו לשון ההודעה: "ועדת הכלכלה אישרה היום הוראת שעה לפיה תותר אחזקה של עד 24% בזיכיון לשידורי טלוויזיה ולא עד 5% כפי שהיה קבוע בחוק עד היום, לבעל שליטה ברישיון לשידורי לוויין. התיקון אושר לבקשתה של שרת התקשורת דליה איציק לאפשר למשך 3 שנים לחיים סבן שרכש את גרעין השליטה בבזק להמשיך להחזיק בכ-24% מתוך 27.8% ממניותיו בקשת, אחת מזכייניות ערוץ 2".

לחמן-מסר אמרה שניתן להתיר לסבן להחזיק ב-24% מקשת, מכיוון שכאשר הוחלט לאשר את הקמת ערוץ 2 המסחרי, שכנעו בעלי העיתונים את המחולק שהקמת ערוץ טלוויזיה מסחרי תפגע קשות

בעיתונות המודפסת, וכתוצאה מכך הותר להם להחזיק עד 24 אחוזים ממניות התאגידים קשת, רשת או טלעד, שהשתתפו במכר ערוץ 2.

לחמן-מסר, שעסקה בעבר בסוגיית הבעלויות הצולבות בתקשורת, לא היססה להפקיד בידי סבן עוצמה תקשורתית עצומה, וטענה כי ניתן יהיה לבדוק את ההשלכות של ריכוז העוצמה הזאת כאשר יפוג תוקפה של "הוראת השעה".

האוצר: מכר בזק היה כפוף לחוק הבזק

במכר הפרטת בזק העמידה המדינה למכירה את אחזקותיה בבזק, והוא נוהל על-ידי רשות החברות במשרד האוצר. קבוצת המשקיעים אייפקס-סבן-ארקין נבחרה בתהליך מיון ממושך כמועמדת מועדפת, אבל ברגע האחרון היא שקלה לבטל את השתתפותה במכר בגלל פרשת הסוס הטרויאני, שלטענת הקבוצה הוסתרה ממנה בזמן המכר.

הקבוצה טענה כי המדינה היתה צריכה לייצע אותה מראש על הפרשה, אבל בסופו של דבר העניין נפתר בכך שהמדינה הסכימה לשפות את הרוכשים במקרה שיוגשו תביעות נגד בזק בפרשה זו. קיומם המכר וחלק בלתי נפרד ממנו היה מותנה בקבלת אישורים מזליה איציק, אז שרת התקשורת, ומהממונה על ההגבלים העסקיים דאז, דחור שטרומ. שניהם נתנו את אישוריהם ללא כל התניה, בידיעה שהמכר כפוף לחוק הבזק.

אם בחקירת מבקר המדינה תימצא הוכחה מוצקה לכך שבזמן עריכת מכר בזק, זליה איציק הבטיחה לסבן לשנות את החוק לטובתו אחרי המכר - עלול הדבר להעמיד בסימן שאלה את חוקיות מכר בזק. לכן, דוברות משרד האוצר שבה ומדגישה כי המכר כולו - לרבות האישור שנתנה איציק להעברת מניות בזק לקבוצת סבן - היה כפוף לחוק הבזק. "כללי המכר לא באו ולא שינו את המותר ואת האסור על-פי החוק", מסר דובר האוצר.

בזק מחזיקה כ-50% ממניות חברת הלויין Yes, והיא בעלת השליטה ב"יס". עם רכישת בזק על-ידי סבן, הוא הפך יחד עם קבוצתו לבעל השליטה ב-Yes ויחד עם 27.8% מקשת הוא הפך לגורם בעל עוצמה בעולם התקשורת הישראלית. ריכוז עוצמה כזה ג' חוק הבזק בא למנוע.

הממונה על ההגבלים העסקיים דאז, דרור שטרום, נתן את האישור המבוקש למכירת בזק לקבוצת סבן ללא כל הסתייגות או התנייה, משום שהיה ברור שהעסקה כפופה לחוק הבזק ושסבן יצטרך להפחית את אחזקותיו בקשת לאחר רכישת בזק. גם האוצר וגם הרשות להגבלים עסקיים הדגישו עובדה זו על מנת להסיר ספק מלב שמא מכירת בזק לקבוצת אייפקס-סבן-ארקין היתה נגועה בהעדפה כלשהי.

דוברות הרשות להגבלים עסקיים נתנה ביטוי לעמדה זו בתגובתה: "רכישת בזק על ידי חיים סבן אושרה על-ידי דרור שטרום והאישור לא לווה בתנאים. הרשות להגבלים עסקיים איננה אמונה על חוק הבזק". גם דוברות האוצר הדגישה כי "הליך ההפרטה של חברת בזק נעשה על-פי ההוראות הקבועות בחוק, כלומר בהקשר זה, חוק הבזק".

תגובת לשכת יושבת ראש הכנסת, ח"כ דליה איציק: "התקנות תוקנו ביוזמת ועל-פי המלצת הגורמים המקצועיים במשרד התקשורת, ובשיתוף ועצה אחת עם הדרגים המשפטיים המקצועיים במשרד המשפטים. התקנות תוקנו לאור חוסר התאמה שנוצר בין ההסדר הקבוע בחוק הרשות השנייה, לפיו "לא היתה קיימת כל מגבלה ובין ההסדר שהיה קבוע בחוק הבזק".

בתגובה למכתב התלונה של עו"ד סמדר בן-נתן בו נטען ש"קיים חשד ממשי למתן שוחד לכאורה על ידי בעל השליטה בבזק, לשרת התקשורת", מסרה שלומית לביא, עוזרת בכירה למבקר המדינה ודוברת המשרד: "התלונה של עו"ד סמדר בן-נתן הוגשה במקביל ליועץ המשפטי לממשלה ולמבקר המדינה. משרד המבקר העביר את

התלונה מיד לבדיקת החטיבה העוסקת בנושא. תהליך הבדיקה טרם הסתיים וכל מתן פרטים בשלב זה עלול להפריע לתהליך".

ממשרד המשפטים נמסר בשמה של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, דוידה לחמן-מסר: "אנו טיפלנו בנושא לפי פניית משרד התקשורת ויחד עמו בתיאום מלא. משרד התקשורת מופקד הן על חוק הרשות השנייה והן על חוק התקשורת [במק ושידורים אחרים] ולפיכך יש לפנות למשרד התקשורת".

נציגיו של סבן בחרו שלא להגיב.

[הידעה המקורית פורסמה באתר Nfc](#)

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

+ במק

+ דליה איציק

+ שוחד

+ חיים סבן

דיורים | מערכת | הנהלה | תנאי שימוש | רכשו מנוי | ביטול מנוי | שאלות **הצג עוד**
ותשובות | צרו קשר | פרסמו אצלנו | הצהרת נגישות

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל

© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ

הערכות: סבן יידרש למכור 4% בלבד מאחזקותיו בקשת, לאור זכייתו במכר בזק

הדר חורש

16 במאי 2005

חיים סבן עשוי להידרש למכור 23% מאחזקותיו בחברת קשת, בעקבות זכיית קבוצתו במכר על בזק. סבן נקלע לבעיית אחזקות צולבות בעיקר בגלל שבמק שולטת בחברת הלויין Yes ומחזיקה ב-49% ממניותיה.

סבן, המחזיק ב-28% ממניות קשת, נערך עם זאת למכירה של 4% בלבד לבעלי המניות. על פי חוק הרשות השנייה, מוגבל בעל השליטה בזכינית טלוויזיה מסחרית לאחזקה של 24% בלבד, אם הוא שולט ברשת טלוויזיה רב ערוצית (כגון חברת הלויין והכבלים). ואולם על פי חוק התקשורת, מי ששולט בטלוויזיה רב ערוצית לא יכול להחזיק ביותר מ-5% בזכינית טלוויזיה מסחרית.

בקבוצת סבן אומרים שמדובר בסתירה בין שני חוקים ובסיום התייעצויות עם משרד התקשורת ומשרד המשפטים יוחלט על פי איזה חוק יש לפעול. גורמים ממשלתיים העריכו אתמול כי סבן לא יידרש לחדת לאחזקה של 5% בחברת קשת, ושימצא פתרון לסתירה בין החוקים.

לסבן לא צפוי הפסד כספי אם יידרש למכור את מרבית אחזקותיו בקשת, שכן הוא קנה את המניות לפני פרסום המכר להפעלת ערוץ 2, בו זכתה קשת לתקופת הפעלה נוספת. לפיכך אין ספק שמאז עלה ערך המניות שבידיו.

נספח 2

תגובתו של עו"ד רז נזרי כפי
שפורסמה בכלי התקשורת

עמ' 17

מזוז: לא תפתח חקירה פלילית נגד דליה איציק

עמותת אומ"ץ פנתה ליועץ המשפטי לממשלה בדרישה שיבדוק תרומה שקיבלה ח"כ איציק מחיים סבן, בזמן ששימשה כיו"ר מטה הבחירות של שמעון פרס שהתמודד על ראשות מפלגת העבודה. מזוז החליט שאין מקום לפתוח בחקירה אברם זינו

 שלחו להדפסה

תיק סגור

היועץ המשפטי לממשלה, מני מזוז, הודיע היום (ג') כי הוא לא מצא מקום לפתוח בחקירה פלילית נגד יו"ר הכנסת, דליה איציק, בעקבות תלונה שהגישה עמותת אומ"ץ.

בשבוע שעבר פנתה עמותת אומ"ץ למזוז, בטענה שעל-פי ממצאים שמצויים ברשותה עולה שבתקופה שבה שימשה ח"כ איציק כיו"ר מטה הבחירות של שמעון פרס בפריימריס של מפלגת העבודה היא קיבלה, בין השאר, תרומה בסך 120 אלף דולר מאיש העסקים חיים סבן, כיום מבעלי השליטה בחברת "בזק".

עוד טענה העמותה כי לאחר הבחירות בהן הפסיד פרס לעמיר פרץ, בזמן שאיציק כיהנה כשרת התקשורת רכש סבן באמצעות קבוצת ההשקעות שלו את מניות חברת בזק, המחזיקה 50% ממניות חברת הלויין "יס" ולכן בהתאם לחוק היה עליו למכור את מניותיו בחברת "קשת" ולרדת לאחזקה של 5% בלבד בחברה זו כנדרש בחוק.

על כך ענה העוזר ראשי ליועץ המשפטי לממשלה, עו"ד רז נזרי, כי "ההחלטה לאפשר לקבוצת סבן להמשיך ולהחזיק באמצעי השליטה בחברת קשת, בעלת הזיכיון לשידורים בערוץ השני בשיעור של 24% לתקופה של שלוש שנים, בד בבד עם שליטתה בחברת בזק השולטת בחברת יס, בעלת הרישיון לשידורי לוויין, התגבשה בשיתוף הדרכים המקצועיים במשרד התקשורת, והיתה על דעתה המקצועית של האחראית על הטיפול בנושאים אלו במשרד המשפטים".

במקביל, **דווח לפני מספר חודשים** כי מבקר המדינה בודק תרומה בסך 320 אלף דולר שהתקבלה מהמיליארדרים חיים סבן, דניאל אברהם וברוס רפפורט באותן בחירות במפלגת העבודה. דו"ח המבקר עשוי לחשוף פרטים חדשים על התרומות לפרס בכלל ועל התרומות מחו"ל בפרט, וכן הוא עשוי לחשוף את העובדה שפרס עבר עבירות נוספות ויידרש להחזיר את מלוא כספי התרומות האסורות.

פרקליטי פרס הכחישו בפני מבקר המדינה את כל הטענות נגדו. לגרסתם, התרומות נאספו בתקופה שבה לא חלו מגבלות החוק על קבלת הכספים האלה. פרס פעל לדבריהם על פי עצת עו"ד ואף קיבל את אישור ועדת הביקורת של העבודה לקבלת התרומות.

חדשות ב-SMS - עדכונים מחדר החדשות של ynet ישירות לסלולרי שלכם.

[חזרה](#)

דליה איציק, יו"ר המטה של פרס צילום: חיים צח

 לחצו כאן להגדיל הטקסט

ראשי « חדשות » פוליטי מדיני

מזוז: לא תיפתח חקירה נגד יו"ר הכנסת

היועץ המשפטי הודיע היום כי אין כל הצדקה לפתיחת חקירה נגד יו"ר הכנסת, ח"כ דליה איציק. נגד איציק עלו חשדות, לכאורה, לפיהם קיבלה שוחד וטובות הנאה מאיש העסקים חיים סבן

אפרת פורטר | 16:43 5/9/2006

המליצי 4

יו"ר הכנסת יכולה לנשום לרווחה: היועץ המשפטי לממשלה, מני מזוז, קבע היום כי לא תיפתח חקירה פלילית נגד ח"כ דליה איציק, בחשד לקבלת שוחד וטובות הנאה, לכאורה, מאיש העסקים חיים סבן – כך הודיע היום עוזרו של היועץ המשפטי, עו"ד רז נזרי, במכתב ששלח לעמותת "אומץ".

מכתבו של נזרי נשלח בתגובה לפניות "אומץ" מלפני כשבועיים, בה ציינו כי ממצאי בדיקת מבקר המדינה בפרשת התרומות האסורות שקיבל מטה הבחירות של המשנה לראש הממשלה, שמעון פרס, מאגיש עסקים, מעלים חשדות לכך שלא מדובר רק בקבלת כספי תרומה אסורה, אלא בקבלת כספי שוחד, לכאורה, על ידי איציק.

העמותה ציינה בפנייתה, כי על פי הממצאים שבידיה, נראה כי בעת שאיציק שימשה כיו"ר מטה הבחירות של פרס בפריימריס למפלגת העבודה, היא קיבלה תרומה בסך 120 אלף דולר מאיש העסקים חיים סבן, שהוא כיום מבעלי השליטה בחברת "בזק".

ב"אומץ" מציינים כי העובדה שמטה הבחירות, בראשותה של איציק, קיבל תרומות חריגות בסכום של 320 אלף דולר משלושת אנשי העסקים חיים סבן, דניאל אברהמס וברוס רפפורט, הייתה ידועה לה והיא זאת שקבעה לאילו מטרות יש להשתמש בכספי התרומות, שמקורן היה ידוע לה היטב.

סוגיה זו נבדקת כעת על ידי מבקר המדינה, אך ב"אומץ" הוסיפו במכתב כי אחרי הבחירות בשנת 2005, בעת שאיציק שימשה כשרת התקשורת, רכש סבן את מניות חברת בזק המחזיקה ב-50% ממניות חברת הליווי "יס". ב"אומץ" מציינים כי על סבן, שבעלותו גם 27% ממניות חברת "קשת", היה למסור בהתאם לחוק את מניותיו, ולרדת, כפי שדורש החוק, להחזקה של 5% בלבד ממניות חברה זו.

"כל עוד לא ייבדקו החשדות, יוטל צל כבד על הכנסת"

"מר סבן לא קיים את החוק שעל אכיפתו הייתה ממונה השרה דליה איציק, על פי היתר מיוחד שקיבל מהשרה לשעבר, שלא היססה לאכוף את החוק", נכתב בפניה למזוז. בעמותה ציינו, בנוסף, כי לא רק שהחוק לא נאכף, אלא שהשרה לשעבר איציק יזמה תיקון דחוף בחוק שיאפשר לתורם שלה, סבן, להחזיק במשך שלוש שנים נוספות ב-24% ממניות חברת "קשת", וזאת במקביל להחזקה במניות בזק ושליטה ב-50% ממניות חברת "יס".

"התיקון הזה נועד במפורש לטובתו של מר סבן, והוא היה זה שנהנה ממנו ישירות", ציינו בעמותה. "עולה מן העובדות כי ח"כ איציק קיבלה, בין התרומות האסורות שקיבלה למטה הבחירות, גם 120 אלף דולר מאיש העסקים חיים סבן, ובתמורה לכסף שתרם, היא שינתה את החוק לטובתו ופעלה להוצאת תקנה המיועדת לטובת האישיית והפרטית, וזאת גם בניגוד לאינטרס הציבורי, שכן בכך היא אפשרה ריכוז ושליטה בשני אמצעי תקשורת מרכזיים בידי אדם אחד".

בנוסף, הדגישו בעמותת "אומץ" כי עובדות אלה מצטברות לחשד כבד למתן וקבלת שוחד, ומעידות גם על מתן תמורה עבור השוחד. "לדעתנו, לא ניתן לעכב בדיקתן של חשדות מסוג זה כאשר לא יעלה על הדעת כי בראש הכנסת, העוסקת בעיקר בחקיקה, תעמוד מי שבעצמה חשודה שקיבל ונטלה כסף מאיש עסקים עבור העברת חוק מיוחד לטובתו", אמרו. "כל עוד לא ייבדקו החשדות הללו, יהיה מוטל צל כבד וחשדות על חוקים מסוימים שהכנסת בראשותה תחוקק בעתיד".

בתגובה, ענה היום עוזרו של מזוז כי ההחלטה לאפשר לקבוצת סבן להמשיך ולהחזיק במניות חברת "קשת" בשיעור של 24% במקום 27% בהן החזיקה הקבוצה ערב רכישת חברת "בזק", התגבשה בשיתוף הדרגים המקצועיים במשרד התקשורת, והייתה על דעתה המקצועית של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה בעניינים כלכליים במשרד המשפטים.

"עמדה מקצועית זו גובשה בהתאם להסדר החקיקתי הקיים בעניין זה בחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו", אמר עו"ד נזרי. על כן, לא ראה מזוז צורך לפתוח בחקירה פלילית נגד איציק.

עוד ב"פוליטי/מדיני"

הלחץ על הממשל האמריקאי גובר: "עצומת פולארד" הוגשה לאובמה

אריק בנדר, 19/11/2010 7:01

הצעת חוק: משתמט? לא תקבל רישיון נהיגה

אריק בנדר, 19/11/2010 1:24

נתיחה: עדיין במגעים עם הממשל האמריקאי

הכי נקרא הכי מדובר

		
9.69%	11.21%	11.94%
מג"ד בצנחנים: "זוח המבקר יהיה חריף ומטלטל"	הימין הרדיקלי רוצה: תג מחיר נגד צה"ל	חיילי הסדר לא יהיו מפקדים

פורומים

שאלון קצר (הקשור לאקטואליה) במסגרת תואר ראשון במדעי-ההתנהגות

פורום אקטואליה, 12:18 15/05/17

מעון ראש הממשלה החדש

פורום אקטואליה, 12:03 15/05/17

\$ 150 טיסה לארה"ב (לא פולל מזוודות ואוכל)

תפוז אנשים בחר פורום:

נספח 3

חוות הדעת שנשלחה למבקר המדינה

ביום 5.3.2015

עמ' 20

①

י"א (מ"ח) 7 / 14/9/20
 (8 מחזיק) /
 מדינת ישראל
 משרד המשפטים

מחלקת ייעוץ וחקיקה
 (משפט ציבורי-מנהלי)
 ירושלים: ז' אדר תשע"ז
 05 מרץ 2017
 תיקנו: 803-04-2016-003505
 סימוכין: 803-99-2017-016994

לכבוד
 מבקר המדינה

שלום רב,

הנדון: התייחסות לטיוטת דוח מעודכנת -
ניגוד עניינים במעורבות שר התקשורת בעניין התשתית הנייחת
 סמך: מכתבך מיום 20.11.2016; מכתבי מיום 21.12.2016; מכתבך מיום 20.2.2017.

להלן התייחסותנו לנושאים שהועלו בטיוטת הדו"ח המעודכנת בנושא שבנדון:

א. הבהרה בדבר החובה של שרים וסגני שרים להצהיר על זיקות (פיסקאות 8-10 בטיטה)

- ראשית, נבקש להזכיר כי בנושא זה אנו מקיימים עבודה משותפת בתיאום הדוק עם מבקר המדינה. שאלון הזיקות מנוסח על ידי המבקר, כהשלמה להיבטי ניגוד העניינים שאינם עולים במסגרת הצהרת ההון, ובתיאום איתנו. השאלונים עצמם מועברים לשרים עם תחילת כהונתם על ידי המבקר, ולאחר מילויים הם מועברים לידיעתנו ולטיפולנו. נושא זה לובן ונדון בשנים האחרונות בתיאום מלא ובשיתוף פעולה.
- בנסיבות אלו, ניתן היה לצפות כי הטיפול בנושאים אלו ייעשה במתכונת שבה מקובל לקיים עבודה משותפת. לא קיבלנו בנושא זה פניה מאנשי משרדך עימם אנו מצויים בקשר שוטף, ותחת זאת הנושא הועבר למסגרת של דו"ח ביקורת. הביקורת הייתה מובנת אילו הנושא היה מועלה בהידברות, והיה נמצא כי היועץ המשפטי לממשלה עומד בסירובו לקבל הצעות ייעול ראויות שבאות מצד מבקר המדינה. כיוון שהנושא מטופל בתיאום איתכם ובשיתוף פעולה מלא, אזכור הנושא במסגרת של ביקורת מעורר תחושת אי נוחות.
- לגופו של עניין, בחנו את הצעתכם והיא נראית לנו ראויה. ההסתהיגות שצוינה במכתבי הקודם נסובה על מהלך אופרטיבי של תיקון הכללים לצורך הכללה מפורשת של שאלון הזיקות. כיוון שתיקון הכללים נתון לאישור הממשלה, לא ראינו לנכון ליצור מצב שבו, כביכול, שאלת החובה למלא את השאלון מוטלת בספק. תחת זאת, מקובל עלינו שניתן להבהיר לשרי הממשלה שמילוי השאלון הוא חלק אינהרנטי מהסדר המתבקש לצורך מניעת ניגוד עניינים בכהונתם.

4. על מנת שתהיה להבהרה כזו תועלת מעשית, נציע כי הבהרה ברוח זו תצא מטעמנו עם כינון הממשלה הבאה, או בהזדמנות מתאימה אחרת.
5. על רקע האמור לעיל, סברנו כי נכון היה להימנע לחלוטין מאזכור הנושא בטיוטת הדו"ח, ולהסתפק בהסכמה על מתן הבהרה לשרי הממשלה הבאה. לחלופין, וככל שתראו צורך לנקוט במהלך אחר או להביא לידי ביטוי דגשים נוספים בהבהרה אמורה, ניתן יהיה לקיים בנושא זה פגישת עבודה ולתאם את המהלכים באופן אפקטיבי.
6. מכל מקום, אם תסברו שיש לכלול בדו"ח הסופי התייחסות לנושא זה, נבקש להשמיט מבין הדברים המיוחסים לנו בטיוטת הדו"ח את הציטוט על כך ש"לא מתעורר הצורך לחדד, בעת הזו, את העיגון המשפטי של חובת הדיווח". כאמור, לעמדתנו יש מקום לתת פומבי לחשיבות הפוזיטיבית של מילוי השאלון, ואין מקום ליצור את הרושם כאילו, כביכול, החובה למלא את השאלון מוטלת בספק.

ב. דין החלטות שהתקבלו על ידי שר התקשורת לפני עריכת חוות הדעת (פיסקאות 24-27 ו-34 ב-32 בטיוטה)

7. בהתייחסות שמסרנו לטיוטת הדו"ח הקודמת, הסברנו בהרחבה מדוע אנו יוצאים מתוך הנחה כי אין מקום לערוך בחינה מתודשת של כלל החלטות שהתקבלו על ידי משרד התקשורת או שר התקשורת בנוגע לקבוצת בזק.
8. בטיוטת הדו"ח עולות טענות אודות כמה היבטים שלא נלקחו בחשבון בעת ההחלטה אודות השלכות החשש לניגוד העניינים על החלטות שהתקבלו בעבר: (1) העובדה שראש הממשלה ושר התקשורת היה מעורב בפועל בכמה נושאים המשפיעים במישרין או בעקיפין על בזק; (2) העובדה שלא נמסרה לעיוננו רשימת הנושאים המוזכרת בטיוטת הדו"ח וכך כביכול לא התקבלה התמונה המלאה אודות העיסוק של ראה"מ ושר התקשורת בעניינים הנוגעים לבזק; (3) העובדה שבהבהרות שנמסרו לא נשללה האפשרות שבתקופה שקדמה לעריכת ההסדר, שיחות אישיות בין ראש הממשלה ושר התקשורת ובין מר אלוביץ' כללו התייחסות להיבטים הנוגעים לתפקידו; (4) הסעיף אודות "רפורמות בתחום התקשורת" שנכלל בהסכם הקואליציוני בין הסיעות המרכיבות את הממשלה. נתייחס אל הדברים כסדרם.

(1) מעורבות ראש הממשלה ושר התקשורת בעניינים הנוגעים לבזק

9. ראשית, אין כל חידוש בעובדה שראש הממשלה ושר התקשורת היה מעורב בפועל בעניינים הנוגעים לקבוצת בזק. נראה כי היקף העניינים המטופלים במשרד ואשר נוגעים לקבוצת בזק, כפי שמתואר בהרחבה בחוות הדעת מאת היועץ המשפטי לממשלה מחודש יוני 2016 – מדבר בעד עצמו.
10. למען הסדר הטוב, נציין כי החל מחודש מרץ 2016, עוד לפני מתן חוות הדעת, המשרד נמנע מלקבל החלטות בעניינים הנוגעים לקבוצת בזק, אשר מצריכים מעורבות של השר. לאורך התקופה הזו, עמדנו בקשר אינטנסיבי עם הלשכה המשפטית במשרד התקשורת.

עמוד 2 מתוך 8

הנחת העבודה היא כי רפורמות או מהלכים משמעותיים שהמשרד קידם לפני כן או ביקש לקדם באותה העת, היו נודעות לנו.

11. ברור לכל כי בתקופה הרלוונטית שקדמה לגיבוש חוות הדעת, וכן בתקופה שבה גובשה חוות הדעת, השאלה המרכזית שעמדה על הפרק במשרד ביחס לקבוצת בזק נגעה ליישום השוק הסיטונאי. אין לכחש כי בתקופה זו, הוביל מנכ"ל המשרד קו מקצועי שלא נטה חסד לטענות נגד בזק, ומצא לנכון לצמצם את המחלוקת עם בזק ולנסות להוביל לפתרון מוסכם. היבט זה עמד לנגד עינינו, ואף נתנו את הדעת לכך שבמצב הדברים הנוכחי הקשר של ראש הממשלה ושר התקשורת עם קבוצת בזק והאפשרות לניגוד עניינים מחייבים קבלת החלטה מהירה גם בהקשר זה. יחד עם זאת, בכל אותה העת דובר על תפיסת מדיניות שלא באה לידי ביטוי בהחלטות בפועל, ולא הייתה החלטה שהיטיבה עם בזק באופן ספציפי שיכולנו להצביע עליה כהחלטה שעשויה להיות שנויה במחלוקת וככזו שעשויה להיות נעוצה, בשורשה, בפגם של ניגוד עניינים.

12. ראוי לציון סוגיה מרכזית אחת שעמדה על הפרק באותה העת – כוונת המשרד לאפשר לבזק למכור את שירותי הטלפוניה למתחרות במתכונת אחרת לתקופת ביניים (ריסייל). המשרד התייעץ עימנו באשר לאפשרויות השונות לקידום החלטה זו – החלטה שלהבנתנו הייתה עשויה להיות לה השפעה מהותית על קבוצת בזק; בהנחייתנו, המשרד נמנע מקידום נושא זה עד לקבלת החלטה בשאלת ניגוד העניינים.

(2) רשימת העניינים המוזכרת בטיטת הדו"ח

13. אשר לרשימה האמורה בטיטת הדו"ח – בבירור שערכנו בעת הנוכחית עם משרד התקשורת, ניתן להבהיר מדוע מעורבות ראש הממשלה אינה רלוונטית לעניינים המפורטים ברשימה, בהתאם לחלוקה לקבוצות הבאות:

א. הליכי פיקוח על קבוצת בזק (פריטים 1, ו-9-6 ברשימה): מדובר בצעדי פיקוח שננקטו על ידי הגורמים המקצועיים במשרד – ובכלל זה דרישות תשלום ועיצומים כספיים שהוטלו על בזק, בהחלטות שעליהן חתמו מנכ"ל המשרד או סמנכ"ל בכיר פיקוח ואכיפה, לפי העניין. החלטות אלו הן תוצר של עבודת פיקוח שהחלה לפני כהונתו של ראש הממשלה כשר התקשורת, והן הסתיימו בתקופה הרלוונטית. על פי הנתון שנמסר לנו, הוטלו על בזק עיצומים כספיים ודרישות תשלום בשיעור כולל של 17 מיליון ש"ח. חשוב לציין כי הסמכות להטיל עיצומים כספיים לפי חוק התקשורת היא של מנכ"ל המשרד או של סמנכ"ל בכיר פיקוח ואכיפה במשרד, לפי העניין, ולא של השר ("המנהל", כהגדרתו בסעיף 37 לחוק התקשורת). סמכות השר מסתכמת במינויה של הוועדה המייעצת לעניין עיצומים כספיים – וועדה שמיעצת למנכ"ל המשרד ושמינויה הוא קבוע לעניין עיצומים כספיים ולא באופן נקודתי לעניין עיצום כספי זה או אחר.

ב. החלטות נוספות שהתקבלו על בסיס המלצה כתובה של הדרג המקצועי ללא התדיינות או התייעצות (פריטים 2-5 ברשימה): מדובר בעניינים שונים

שבהם הובהר לנו כי מעורבותו של ראש הממשלה ושר התקשורת התמצתה בחתימה על מסמכים שהועברו לעיונו, על בסיס המלצות כתובות. אמנם כמו כל נושא שמטופל על ידי שר, יש להניח שהשר עיין בהמלצות שנמסרו לו ואישר אותן לפי מיטב שיקול דעתו, אך השתלשלות העניינים, והעובדה שהשר כלל לא היה מעורב בגיבוש העמדה ואף לא מצא לנכון להעיר הערות על העמדה שגובשה ללא מעורבותו – מעמידים את הדברים באור אחר. כך, ההחלטה בעניין מכירת אלון סלולר לפלאפון – התקבלה על בסיס עבודת מטה של גורמי המקצוע במשרד, וכאמור – ללא מעורבות השר; ההחלטות בעניין שינוי האחזקות ותיקון רישיון יס – התקבלו לאחר תהליך שהחל לפני כניסת ראש הממשלה ושר התקשורת לתפקיד – המלצת הגורמים המקצועיים במשרד ניתנו לאחר התייעצות עם המועצה לשידורי כבלים ולווין, בהתבסס על החלטות קודמות של מנכ"ל המשרד ושל הממונה על ההגבלים העסקיים; ההחלטה בעניין הארכת תוקף היתר לביצוע עבודות לעובדי בזק היא החלטה טכנית, שמטעמים היסטוריים עד לשנת 2016 היה צורך לחדש אותה משנה לשנה. בכל העניינים הללו, לא הייתה מעורבות קודמת של השר בגיבוש המדיניות טרם הוערו המסמכים אליו לחתימה, ונוסח המסמכים הסופיים שהועברו לחתימתו של השר היה מוסכם על כל הגורמים המקצועיים שהיו מעורבים בגיבוש ההחלטה.

ג. מעורבות בגיבוש מדיניות במסגרת שימוע טרם קבלת החלטה (פריטים 10-12 ברשימה): יובהר כי בנושאים אלו לא התקבלה החלטה בתקופת הרלוונטית אלא נדונה האפשרות לצאת לשימוע. כך, גם אם בדיעבד נמצא כי השר מצוי בניגוד עניינים ושר אחר יבקש לקדם עמדה מקצועית אחרת – אין מניעה לצאת בשימוע נוסף. לגבי שימוע הטלפוניה, יש לציין שהנושא הועבר לפתחנו במועד גיבוש חוות הדעת, כמתואר לעיל, ולנוכח הנחייתנו השימוע לא פורסם.

14. הנה כי כן, המציאות מלמדת כי המעקב שקיימנו אחר הסוגיות העקרוניות בפעילות משרד התקשורת בתקופת עריכת חוות הדעת, שיקף נכונה את העניינים שבהם עשוי להידרש שיקול דעת מיניסטרילי בנוגע לבזק. נמצא כי בסוגיות העקרוניות הטיפול מטעמנו בנושא מנע את קבלתן של החלטות העשויות להשפיע על בזק.

15. בסוגיות אחרות שטופלו על ידי השר – נמצאנו חוזרים ביתר שאת על העמדה הבסיסית שתוארה בהתייחסות שמסרנו לטיטת הדו"ח הקודמת. ההחלטות הנוגעות לבזק שהתקבלו על ידי ראש הממשלה ושר התקשורת לא היו כרוכות בהפעלת שיקול דעת חריג לגבי בזק, וההחלטה התמצתה באימוץ עמדת הדרג המקצועי ללא דיון. בנסיבות אלו, גם בהינתן ההנחה שהחשש לניגוד עניינים צריך להשתרע על החלטות עבר – לא נראה כי האיזון הכולל מצריך להידרש לפסלות או לבטלות של אותן החלטות.

16. כיוון שכך, נותרה הטענה בדבר עצם העובדה שהרשימה לא נבחנה על ידינו מראש. כפי שתואר לעיל, בעת גיבוש חוות הדעת היינו עם היעוץ המשפטי במשרד התקשורת, ועמדנו

על הסוגיות העשויות להיות שנויות במחלוקת בקשר עם מדיניות המשרד לגבי בזק. ההחלטה להימנע מבירור פרטני של סוגיות ספציפיות שהוכרעו בעבר, נעשתה גם על רקע ההנחה המעשית שהסוגיות הקונטרוברסליות והמשמעותיות מצויות מול עינינו. ייתכן שניתן היה לאמת זאת באמצעות בדיקה מפורטת של ההחלטות שהתקבלו, אך כאמור, המציאות מלמדת שהדבר לא היה מוביל למסקנה אחרת.

17. מכל מקום, כפי שהובהר במענה לטיוטת הדו"ח הקודמת, המשמעות המעשית שעשויה להיות להחלטה לדון מחדש בהחלטות שהתקבלו בעבר, ולו כהיפוך בלבד, עלולה כשלעצמה לפגוע באינטרס הציבורי. האפשרות שחלק נרחב מצעדי הרגולציה בתחום התקשורת, שכבר הוצאו אל הפועל והשוק כבר החל לפעול לפיהן, יהפכו מחדש לסטטוס של טעוני בדיקה משפטית, עלולה כשלעצמה לשבש את ההתנהלות התקינה של משרד התקשורת. פני הדברים היו שונים אילו הייתה מונחת על הפרק זיקה הקושרת את ראש הממשלה ושר התקשורת באופן יוצא דופן אל האינטרסים של קבוצת בזק, או אילו היו אינדיקציות לכך שהחלטות משרד התקשורת מוטות באופן חריג לטובת האינטרסים של קבוצת בזק. בנסיבות הנוכחיות, אין צורך לנקוט בצעד דרסטי מעין זה.

(3) קיום שיחות אישיות בין ראש הממשלה ושר התקשורת ובין מר אלוביץ'

18. בהתאם לפסיקה ולדין הקיים, מקום שמתקיים חשש לניגוד עניינים, ההחלטה אודות קיומו של חשש לניגוד עניינים והצורך בהימנעות מהשתתפות בקבלת החלטות היא צופה פני עתיד. אין צורך להוכיח שהקשר בהכרח ינוצל לרעה, ודי בכך שקיימת אפשרות כזו. אמנם, בניתוח צופה פני עבר, פגם של ניגוד עניינים עשוי להיבחן גם בקשר לחומרתו, ועדויות לקיומו של קשר אישי בעניינים העומדים לדיון בתפקידו של עובד הציבור עשוי להוות שיקול לחומרה.

19. יחד עם זאת, כאמור לעיל, יצאנו מתוך הנחה שהנושאים הרגישים עבור החברה ידועים לנו, ושלא התקבלו על ידי השר החלטות שנויות במחלוקת בתקופה שעד לגיבוש חוות הדעת. אילו היינו רואים צורך לברר באופן אינטנסיבי יותר החלטות מסוימות שהתקבלו במשרד, היה מקום לברר באופן יותר מעמיק את נסיבות העניין. על רקע כל האמור לעיל, לא ראינו לנכון להוסיף ולתשאל את ראש הממשלה, שכן די היה במידע שנמסר על מנת לקבוע כי ישנה אפשרות ממשית של חשש לניגוד עניינים.

(4) משמעותו של ההסכם הקואליציוני

20. לטעמנו, ההסכם הקואליציוני אינו מוסיף חומרה יתרה להחלטות שהתקבלו בעבר. עובדה היא, שראש הממשלה לא הוביל בתקופת כהונתו כשר התקשורת רפורמות בתחום התקשורת שהצריכו את אישור הממשלה. אילו הייתה על הפרק רפורמה משמעותית שאותה נדרש המשרד לקדם באמצעות החלטת ממשלה, ייתכן שהייתה לכך משמעות מעשית אולם כאמור מדובר באפשרות תיאורטית בלבד. נזכיר שוב כי לתפיסתנו, לאחר שהתברר כי תיק התקשורת מופקד בידי ראש הממשלה עצמו, הכוח הפוליטי שמעניקה

אותה הוראה בהסכם הקואליציוני אינו מוסיף על הכוח הפוליטי שבדי ראש הממשלה ממילא.

ג. משמעות ההסכם הקואליציוני על הצבעות בתחום התקשורת (פיסקאות 35-39 בטיטה)

21. בטיטת דו"ח הביקורת צוין כי בצירוף הנסיבות הרלוונטיות "יש כדי לעורר ספק אם היה מקום לכלול את סעיף התקשורת בנוסח הקיים של ההסכם הקואליציוני". מובן כי משרד המשפטים אינו מעורב בעריכת ההסכם הקואליציוני (וכמוהו גם יתר משרדי הממשלה והגופים המבוקרים), כך שלא ברור מה מקומה של ההערה.

ד. הטלת מגבלות על מנכ"ל משרד ממשלתי בעניינים שבהם השר מצוי בניגוד עניינים (פיסקאות 53-55 בטיטה)

22. כפי שכבר הובהר בתשובתנו הקודמת, נקודת המוצא לדיון היא כי תפקיד של המנכ"ל נושא אופי דואלי. מצד אחד, המנכ"ל נתפס כראש ההיררכיה המקצועית במשרד, ובמקרים רבים הוא מנהל באופן אישי את תהליכי העבודה שאותם מרכזים גורמי המקצועי. מן העבר השני, המנכ"ל הוא גם איש אמון של השר. אשר על כן, בניגוד לנושאי משרות אמון מובהקות, לגבי המנכ"ל אין להניח כי יחסי האמון עם השר הם חזות הכל, ואין להניח שמפאת יחסי האמון הוא עלול להימצא בניגוד עניינים בכל עניין שהשר מנוע מלטפל בו.

23. בטיטה מודגש כי לגישת משרד מבקר המדינה, הצורך בהטלת מגבלות על המנכ"ל רלוונטית במיוחד בנסיבות שבהן יש במינוי מרכיב משמעותי של אמון, וכי אופי הזיקה בין השר ובין המנכ"ל המתמנה על ידו יילקח בחשבון בעת החלטות אלו.

24. נבקש להזכיר כי בהתאם לפסיקה ולדין הקיים, החלטות בעניין ניגוד עניינים של בעלי תפקידים בשירות הציבורי, אינן מתקבלות לגופו של אדם אלא בהתאם לנסיבות האובייקטיביות הנוגעות לעניין. היועץ המשפטי הבוחן את שאלת ניגוד העניינים אינו נדרש לבחון עד כמה הוא 'סומך' על פלוני שיקבל את החלטת הנכונה לטובת הציבור, אלא עליו להעמיד את השאלה האובייקטיבית – האם עובד ציבור בתפקידו של פלוני ואשר יש לו עניין אישי כפי עניינו של פלוני, עלול להימצא בניגוד עניינים.

25. לפי העמדה המוצעת על ידי משרד מבקר המדינה, עוצמת יחסי האמון שעומדת בבסיס מינויו של מנכ"ל המשרד היא שיקול שצריך להילקח בחשבון, ובלשון טיטת הדו"ח, יש לבחון " האם מרכיב משמעותי במינוי הוא יחסי אמון ברמה גבוהה ביותר בין השר למנכ"ל שמינה". ואולם כאמור לעיל, בהתאם להוראות הפסיקה והדין הקיים, אין בידינו לקחת בחשבון שיקולים סובייקטיביים המסורים ללב. אין בנמצא כלים אובייקטיביים לבירור השאלה האם מנכ"ל משרד מסוים מונה מטעמים של יחסי אמון ומה הייתה רמתם. גם כישוריו המקצועיים של המנכ"ל בתחומי העיסוק של המשרד אינם יכולים להעיד באופן אמין על טיב יחסי האמון (ומובן שגם הכרעה משפטית בדבר כישוריו המקצועיים של מנכ"ל אינה פשוטה כלל ועיקר).

26. המסקנה המתבקשת לטעמנו היא כי התחשבות בפרמטר סובייקטיבי של עוצמת יחסי האמון שבבסיס המינוי אינה מתיישבת עם המבחנים שנקבעו בפסיקה. אנו סבורים כי יש להתייחס למערכת היחסים שבין מנכ"ל ובין שר על בסיס אמות מידה אובייקטיביות, שעליהן ניתן ללמוד מהאופי הדואלי של תפקיד המנכ"ל. כאמור בתגובתנו הקודמת, איננו שוללים סיטואציה שבה עוצמת ניגוד העניינים אצל השר תהא כה חזקה עד כדי כך שגם המנכ"ל לא יוכל לקבל החלטה נטולת השפעות, אך הפרמטר הרלוונטי לעניין זה הוא העוצמה – האובייקטיבית – של העניין האישי של השר ולא תפיסה סובייקטיבית כלשהי של מערכת היחסים בין השר ובין המנכ"ל.
27. לצד ההסברים האמורים לעיל, נבקש לעמוד על הרקע שעשוי להיות להבנתנו לעמדה השונה שמוצגת על ידי משרד מבקר המדינה, ועל ההשלכות שצריכות להיגזר מכך. המציאות מלמדת כי יישום ההלכות המקובלות בפסיקה ובדין הקיים על גורמים פוליטיים עלולה להותיר מראית עין של ניגוד עניינים, וזאת בהתחשב באפשרות שעניינים שבהם שר מנוע מלטפל – יטופלו על ידי גורם פוליטי אחר המקורב אליו. כך, בהקשר של העברת סמכויות בין שרים במקרה של ניגוד עניינים, וכך בהקשרים אחרים. בין אם יש לסברות אלה אחיזה במציאות ובין אם לאו, נוצרת מראית עין לכך שבמציאות הפוליטית עשוי שר להיות מעורב בעקיפין גם בנושא שבו הוא מנוע מלטפל באופן פורמלי, וזאת בדרך של שיתוף פעולה עם בני ברית פוליטיים.
28. כך למשל, נשמעות טענות לפיהן בהקשר הנדון, העברת הסמכות לשר הנגבי הינה מלאכותית, שכן האחרון יפעל בהתאם לרצונו של ראש הממשלה. טענות דומות עשויות לעלות בכל מקרה שבו מקבל הסמכות הוא בן מפלגתו של השר המצוי בניגוד עניינים. להבנתנו, הטענות העשויות להיות מופנות כלפי מעורבותו של מנכ"ל המשרד נובעות מרקע דומה.
29. חשוב לציין שהטענות במישור זה מוכרות לנו, אך נראה שאלו רינונים שתמיד יישארו. בכל מקרה שבו גורם פוליטי מצוי בניגוד עניינים, תבוא הטענה שגם אחרי 'ניטרולי' ניגוד העניינים, בכלים הרגילים שמתווים בפסיקה ובדין הקיים, ימצא השר את המנופים הפוליטיים על מנת להמשיך את השפעתו על אותו עניין. כיוון שלרינונים אלו אין מוצא אמיתי ואין פתרון אמיתי, איננו רואים אפשרות אלא להמשיך וליישם את אמות המידה שנקבעו בפסיקה ובדין לנסיבות דומות.
30. הערה נוספת לסיכום: על רקע העבודה המשותפת עם משרד מבקר המדינה בהיבטים הנוגעים לניגוד עניינים של שרים וסגני שרים, נבקש כי ככל שמשרדכם יעמוד על הביקורת המתוארת בטיוטת הדו"ח, תיערך פגישה של אנשינו עם מבקר המדינה או עם נציגיו טרם פרסום הדו"ח הסופי.

בכבוד רב,

דינה זילבר

משנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי)

העתק:

היועץ המשפטי לממשלה

מאיר לוי, משנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט כלכלי)

דני חורין, ממונה בכיר (ייעוץ וחקיקה)

ערן עסיס, ייעוץ וחקיקה (משפט ציבורי-מנהלי)

אלידור בליטנר, ייעוץ וחקיקה (משפט כלכלי)